

การศึกษาเปรียบเทียบบทธะครสะท้อนสังคมของแอนตัน เซคอฟ กับ จอร์จ เบอร์นาร์ด ชอว์
ระหว่างปี ค.ศ.1900 - 1920

นางสาวปิยนุช รัตนานุกูล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-1535-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A COMPARATIVE STUDY OF ANTON CHEKHOV 'S AND GEORGE BERNARD SHAW 'S
SOCIAL PLAYS, 1900 - 1920

Miss Piyanoot Rattananukool

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Comparative Literature

Department of Comparative Literature

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

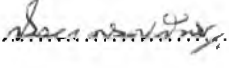
Academic Year 2001

ISBN 974-03-1535-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาเปรียบเทียบบทละครสะท้อนสังคมของแอนตัน เชคอฟ
กับ จอร์จ เบอร์นาร์ด ชอว์ ระหว่างปี ค.ศ.1900 – 1920
โดย   นางสาวปิยนุช รัตนานุกูล
สาขาวิชา   วรรณคดีเปรียบเทียบ
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ม.ร.ว. กONGกานูจณ์ ตะเวทีกุล

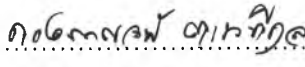

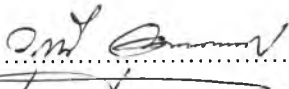
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..........คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว.กัลยา ดิงศัทธิต์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..........ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อนงค์นาฏ เถกิงวิทย์)

..........อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ม.ร.ว.กONGกานูจณ์ ตะเวทีกุล)

..........กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วรุณี อุดมศิลป์)

ปิยนุช รัตนานุกูล : การศึกษาเปรียบเทียบบทละครสะท้อนสังคมของแอนตัน เชคอฟ กับ จอร์จ เบอร์นาร์ด ชอว์ ระหว่างปี ค.ศ.1900 – 1920 (A COMPARATIVE STUDY OF ANTON CHEKHOV 'S AND GEORGE BERNARD SHAW 'S SOCIAL PLAYS, 1900 – 1920) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ม.ร.ว. กองกาญจน์ ตะเวทีกุล, 200 หน้า. ISBN 974 – 03 –1535 – 6.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาเปรียบเทียบบทละครของเชคอฟเรื่อง *The Three Sisters* และ *The Cherry Orchard* กับบทละครของชอว์เรื่อง *Major Barbara* และ *Heartbreak House* ตามวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลระหว่างวรรณกรรมข้ามชาติ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบจิตสำนึกทางสังคมของนักเขียนที่ปรากฏในบทละคร และเพื่อวิเคราะห์บทละครโดยใช้ความรู้ทางสังคมศาสตร์สาขาเศรษฐศาสตร์การเมืองแนวมาร์กซิสต์

จากการศึกษาพบว่า นักเขียนทั้งสองมีกลวิธีการนำเสนอคล้ายกันก่อนการรับอิทธิพลคือการสร้างตัวละครกลุ่มและการนำเสนอพฤติกรรมภายในของมนุษย์ กลวิธีที่ชอว์รับอิทธิพลจากเชคอฟ ได้แก่ การสร้างโครงเรื่อง การเสนอตัวละครเวลาที่ไม่รู้ปัญหาสังคม การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ และการใช้ภาษาสองนัย ในการประพันธ์เรื่อง *Heartbreak House* ซึ่งเป็นบทละครที่รับอิทธิพลจากเชคอฟ ชอว์ได้พัฒนาวิธีการเหล่านี้ของเชคอฟและยังคงใช้กลวิธีที่เป็นเอกลักษณ์ของตน เขาเขียนบทละครเรื่องนี้โดยแสดงตัวตนของผู้ประพันธ์ และนำเสนอเนื้อหาของเรื่องที่สนุกสนาน ขบขัน ซึ่งต่างจากกลวิธีที่มีชื่อเสียงของเชคอฟคือการนำเสนอแบบภววิสัยและใช้น้ำเสียงเศร้าหมอง หดหู่ จากการเปรียบเทียบจิตสำนึกทางสังคมของนักเขียนในบทละครพบว่านักเขียนทั้งสองนำเสนอปัญหาสังคมในช่วงวิกฤตการณ์คล้ายกัน ทั้งความสัมพันธ์อันเห็นห่างระหว่างสมาชิกในสังคม ความขัดแย้งในด้านวัฒนธรรมทางความคิด และความเสื่อมของประเทศ นอกจากนี้ บทละครยังสะท้อนให้เห็นข้อบกพร่องของคนในสังคมในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ ได้แก่ การขาดความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก การรับรู้ปัญหาสังคมโดยขาดวิจารณญาณ การไม่ปรับปรุงสังคมโดยการปฏิบัติจริง และการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม นักเขียนทั้งสองได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาสังคมแก่ผู้อ่าน นั่นคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันบกพร่องและการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในสังคม ได้แก่ วัตถุนิยม ค่านิยมด้านศีลธรรม ค่านิยมด้านการศึกษา การตัดสินใจในสังคมตามชนชั้น บทละครของเชคอฟเสนอให้เปลี่ยนแปลงค่านิยมหลายด้านกว่าบทละครของชอว์ โดยได้เสนอให้หาความหมายใหม่ของการทำงาน ความรัก และขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยมทั้งสามด้านจำเป็นต่อการสร้างความมั่นคงให้กับสังคมนิยมในยุคสมัยใหม่ต่อไป ยิ่งกว่านั้น การศึกษาบทละครโดยใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองแนวมาร์กซิสต์ของโรเบิร์ต คอกซ์ยังทำให้เข้าใจความขัดแย้งในบทละครซึ่งสะท้อนถึงความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนในสังคมในยุคที่เกิดวิกฤตการณ์ ในบทละครของเชคอฟมีคู่ขัดแย้งหลักคือกลุ่มขุนนางและชนชั้นกลาง ในขณะที่ตัวละครอื่นซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มปัญญาชน คนหนุ่มสาว และชนชั้นล่างก็แสดงปฏิกิริยาเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพราะต้องการสถานภาพและบทบาททางสังคมที่พวกเขาพอใจ ในบทละครของชอว์พบความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอนุรักษ์นิยมและกลุ่มเสรีนิยม ซึ่งต่างมุ่งหวังที่จะเป็นกลุ่มที่มีบทบาทนำในสังคมอังกฤษ

ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ
สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

##4180150822 : MAJOR COMPARATIVE LITERATURE

KEYWORD: COMPARATIVE STUDY / CHEKHOV / SHAW / SOCIAL PLAY

PIYANOOT RATTANANUKOOL : A COMPARATIVE STUDY OF ANTON CHEKHOV 'S AND GEORGE BERNARD SHAW 'S SOCIAL PLAYS, 1900 – 1920. THESIS ADVISER: ASST. PROF. M.R. KONGKARN TAVEDHIKUL. , 200 pp. ISBN 974 –03 –1535 – 6 .

The comparative study of four major plays in this thesis—*The Three Sisters* and *The Cherry Orchard* by Chekhov and *Major Barbara* and *Heartbreak House* by Shaw—has three objectives: to explore the influence of literary works of one nation on those of another, to compare the two playwrights' forms of social consciousness presented in the plays and to analyze these works by using a Marxist theory.

The study showed that before Shaw was influenced by Chekhov, both writers had had similar techniques of creating group characters and presenting internal human behaviors. Later, Shaw adopted Chekhov's techniques of plot creation, portrayal of characters ignorant of social problems, symbolization and use of connotative language. In writing *Heartbreak House*, the play abounding in Chekhovian influence, Shaw improved on Chekhov's techniques while maintaining his own style of writing by presenting the authorial self and opting for a humorous tone. In this respect, Shaw differed from Chekhov who preferred an "objective" dramatic presentation and a melancholy tone. Regarding social consciousness, both playwrights expose similar social problems during times of crisis, namely estranged relationships among social members, ideological conflicts and their countries' decline. Moreover, their plays reflect the fellow citizens' shortcomings, which are ignorance of changes in the outside world, uncritical perceptions of social problems, lack of action to improve one's society and concern for one's own benefits rather than the common good. Both playwrights propose that the cures for these social ills lie in the rejection of flawed behavioral patterns and social values including materialism, hard and fast adherence to moral and educational values, judgment of people's worth by their class standings. Chekhov, however, looks at the desired change of social values in a more inclusive manner than Shaw. He suggests that new meanings should be given to work, love and tradition. These "new" values will be necessary for the stabilization of the modern Russian society. In addition, in studying these four plays, Robert Cox's Political Economy theory can also help explain the conflicts between characters, which mirror the conflicts between different social groups during the period of social crisis. In Chekhov's plays, the main conflict is that between the middle class and the gentry. The other characters who represent the intelligentsia, the youth and the lower class also react to the changing society to maintain or achieve the social status and roles they want. On the other hand, the conflict in Shaw's plays shows the incongruity between the conservatives and the liberals. Both sides struggle to be the leading group in the British society.

Department Comparative Literature

Student's signature. *P. Rattanankool*.....

Field of study Comparative Literature

Adviser's signature *Kongkarn Tavedhikul*.....

Academic year 2001

Co-adviser's signature .....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณบุคลากรทุกท่านในภาควรรรคคิเปรียบเทียบนับตั้งแต่คณาจารย์และคณากรรมการ เลขานุการของภาควิชา ตลอดจนถึงรุ่นพี่ซึ่งมีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ภาควิชาวรรรคคิเปรียบเทียบมิได้เป็นเพียงสถานที่ที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยให้สามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขึ้นได้เท่านั้น แต่ผู้วิจัยยังคงได้ทราบข่าวสาร ได้รับความช่วยเหลือ และได้รับกำลังใจจากคนที่นี่ระหว่างจัดทำวิทยานิพนธ์อยู่เสมอ จึงขอเรียกสถานที่แห่งนี้ว่า “My Cherry Orchard” ซึ่งหมายถึงสถานที่พิเศษภายในจิตใจที่ไม่มีวันเปลี่ยนแปลง

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์.ม.ร.ว.กนกกาญจน์ ตะเวทีกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้อิสระในการทำงาน ตรวจสอบแก้วิทยานิพนธ์อย่างมีเหตุผล อีกทั้งยังตัดสินใจได้รวดเร็วและจัดสรรเวลาให้แก่การตรวจวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยซึ่งช่วยให้การจัดทำวิทยานิพนธ์แต่ละขั้นตอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้บริหารสำนักงานศาลปกครอง ดร.ชาญชัย แสวงศักดิ์ เลขานุการสำนักงานศาลปกครอง คุณกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ รองเลขานุการสำนักงานศาลปกครองฝ่ายวิชาการ คุณจรัมพร ประถมบุรณ์ ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยลาศึกษาต่อเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงาน ได้แก่ คุณชำนาญ จันทร์เรือง คุณปิยนุช ลีลานิรมล คุณวิมลรัตน์ โสภณ คุณวันสนันท์ กาญจนผลิน คุณตฤตถ์ นพคุณ คุณสาวิตรี หมวดเมือง คุณระดาภัทร จงธรรมคุณ คุณผณิตรา แสงดีจริง คุณจุฑาธิป ชุมพาที และคุณศิริพร พันธุ์จิตรศิริ ตลอดจนถึงพี่ๆและน้องๆในศาลปกครอง ซึ่งให้ความห่วงใย ช่วยซ่อมคอมพิวเตอร์ พิมพ์วิทยานิพนธ์หลังเลิกงาน และติดตามความก้าวหน้าในการเขียนวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยอย่างใกล้ชิด

ขอบคุณเพื่อนๆทุกคนในภาควิชาวรรรคคิเปรียบเทียบผู้ร่วมทุกข์และร่วมสุขระหว่างเรียน และซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อน ๆ จากรัฐศาสตร์ที่ทำให้เชื่อมั่นได้เสมอว่า “เราจะไม่ทิ้งกัน ยามยาก” ตลอดถึงแมวมและมอญ พี่สาวและพี่ชายที่เป็นกำลังใจ

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอมอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แด่แม่ ผู้สอนการวิจารณ์ชีวิต และ พ่อ นักเล่านิทาน

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.7 วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
2 อิทธิพลของแอนตัน เซคอฟต่อการประพันธ์ของจอร์จ เบอร์นาร์ด ชอว์.....	7
2.1 กลวิธีการนำเสนอของเซคอฟและชอว์ที่คล้ายคลึงกันก่อนการรับอิทธิพล.....	8
2.1.1 การนำเสนอตัวละครกลุ่ม.....	8
2.1.2 การนำเสนอพฤติกรรมภายในของมนุษย์.....	11
2.2 กลวิธีการนำเสนอที่ชอว์ได้รับอิทธิพลจากเซคอฟ.....	11
2.2.1 ปัจจัยที่เอื้อต่อการรับอิทธิพล.....	12
2.2.2.1 บริบททางสังคม.....	12
2.2.2.2 ประสบการณ์ชีวิตของชอว์.....	14
2.2.2 แนวคิดของชอว์ต่อบทละครของเซคอฟ.....	17
2.2.3 อิทธิพลของเซคอฟในบทละครของชอว์.....	23
2.2.3.1 การสร้างโครงเรื่อง.....	23
2.2.3.2 การสร้างตัวละครที่ไม่รู้ปัญหาสังคม.....	26
2.2.3.3 การตีความเชิงสัญลักษณ์.....	31
2.2.3.4 การใช้ภาษาแบบสองนัย.....	45
2.3 กลวิธีการนำเสนอของเซคอฟและชอว์ที่ต่างกัน.....	52
2.3.1 การสร้างตัวละคร.....	52

บทที่	หน้า
2.3.2	การแสดงตัวตนของผู้ประพันธ์.....53
2.3.3	การเลียนแบบความจริง.....55
2.3.4	น้ำเสียงของเรื่อง.....58
3	การศึกษาเปรียบเทียบจิตสำนึกทางสังคมของแอนตัน เซคอฟและจอร์จ เบอร์นาร์ด ชอว์...61
3.1	การสะท้อนปัญหาสังคม.....62
3.1.1	การสะท้อนสภาพสังคม.....62
3.1.1.1	ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นภายในสังคม.....62
3.1.1.2	ความขัดแย้งด้านวัฒนธรรมทางความคิดในสังคม.....80
3.1.1.3	ความเสื่อมของสังคม.....97
3.1.2	การสะท้อนถึงข้อบกพร่องของคนในสังคม.....104
3.1.2.1	คนในสังคมไม่ตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงของโลก ภายนอก.....104
3.1.2.2	คนในสังคมขาดวิจารณญาณในการทำความเข้าใจปัญหา สังคมสมัยใหม่.....111
3.1.2.3	คนในสังคมไม่พัฒนาสังคมโดยการปฏิบัติจริง.....113
3.1.2.4	คนในสังคมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม.....119
3.2	การชี้้นำการแก้ไขปัญหาสังคม.....124
3.2.1	การเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่เป็นอยู่.....124
3.2.2	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นอยู่.....145
4	การศึกษาวิเคราะห์บทละครโดยใช้ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์แนวมาร์กซิสต์.....151
4.1	แนวทฤษฎี.....151
4.2	การวิเคราะห์บทละคร.....158
4.2.1	การวิเคราะห์บทละครของเซคอฟ.....158
4.2.1.1	<i>The Cherry Orchard</i> 158
4.2.1.2	<i>The Three Sisters</i> 165
4.2.2	การวิเคราะห์บทละครของชอว์.....169
4.2.2.1	<i>Major Barbara</i> 169
4.2.2.2	<i>Heartbreak House</i> 175
5	บทสรุป.....184

รายการอ้างอิง.....	190
บรรณานุกรม.....	193
ภาคผนวก.....	195
- ภาคผนวก ก.....	196
- ภาคผนวก ข.....	198
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	200